GLASILO SLOVENSKE SKUPNOSTI na REKI in v PGŽ • letnik 15 • marec 2026 • številka 1

sopotja

Sopotja
glasilo slovenske skupnosti na Reki in v PGŽ
marec 2026, številka 1, letnik 15
ISSN 1848–4360
Reka, marec 2026

Uredništvo:
Jasmina Dlačić, Milan Grlica, Marjana Mirković, Darko Mohar, Boris Rejec, Barbara Riman, Vitomir Vitaz
Podpinjol 43, 51000 Rijeka

Izdajatelji:
Slovenski dom KPD Bazovica
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
slovenskidom@bazovica.hr
zanj: Jasmina Dlačić
www.bazovica.hr
www.facebook.com/KPDBazovica

Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
vj.slo.nm.ri@gmail.com, zanj: Boris Rejec

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ
Podpinjol 43, 51000 Rijeka
vsimonic1@gmail.com

Urednica:
Marjana Mirković
marjana.mirkovic@ri.t-com.hr
gsm: 091 593 6086

Lektorica: Jasmina Vajda Vrhunec
Oblikovanje, prelom in tehnično urejanje: Vesna Rožman
Fotografija na naslovnici: Slavica Vuković Bačić
Karikatura: Bojan Grlica
Tisk: Tiskara Sušak
Glasilo izhaja trimesečno
Naklada je 1.400 izvodov

Glasilo finančno podpirajo:
Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu
Primorsko-goranska županija
Mesto Reka
Svet za narodne manjšine Republike Hrvaške

iz vsebine

Uvodnik 3

Iz Zveze slovenskih društev na Hrvaškem 4

Iz društva 7

Iz pouka DPS 18

In memoriam 19

Si-T 20

Pogled z onkraj Snežnika 22

Srečanja 23

Foto kotiček 24

Zveza slovenskih društev na Hrvaškem
Odranska 12, 19000 Zagreb
zveza@slovenci.hr

Slovenski dom KPD Bazovica
tel.: 215 406, 324 321
slovenskidom@bazovica.hr
uradne ure:
torek 10.00–12.00, 18.00–20.00 in
četrtek: 10.00–12.00

Pevski zbor: ponedeljek 18.30–21.00
Folklorna skupina: sreda 19.00–21.00
Dramska skupina: torek 17.30–19.00 ali po dogovoru
Glasbena skupina: torek 18.00–20.00
Planinska skupina: torek 20.00–21.00
Likovna skupina: četrtek 17.00–19.15
Fotografska skupina: vsaka druga sreda v mesecu ob 17.00 ali po dogovoru;
Dopolnilni pouk slovenskega jezika in kulture: ponedeljek 17.00–21.30
Mladinska skupina: sobota, po dogovoru (popoldanske ure)
Slovenske urice in pouk slovenščine za otroke: po dogovoru (popoldanske ure)

Veleposlaništvo RS v RH
Alagovićeva 30, 10 000 Zagreb, RH
Veleposlanik: Gašper Dovžan
tel.: +385 1 63 11 000
faks: +385 1 46 80 387
el. pošta: vzg@gov.si
spletna stran: zagreb.veleposlanistvo.si
Državljanom RS je v nujnih primerih zagotovljen kontakt z dežurnim diplomatom: tel.: +385 98 462 666

Uvodnik

Minulo leto se je izteklo z običajnim, praznično obarvanim decembrskim dogajanjem in sprejemi z dobrimi željami, nekaterih se je udeležilo tudi vodstvo krovne organizacije in na Reki KPD Bazovica. Med pomembnimi obeti za Zvezo slovenskih društev na Hrvaškem (ZSDH) velja omeniti soglasno sprejeto novelo Zakona o odnosih Republike Slovenije (RS) s Slovenci zunaj njenih meja, ki med drugim napoveduje podporo slovenskim gospodarstvenikom in skupnosti nasploh. Začetek leta je marsikje med drugim znova zaznamovalo mrzlično pisanje obveznih poročil o vrsti izpolnjenih programov v letu 2025, v Lovranu in širše pa žalostna novica, da nas je nepričakovano zapustil vsestransko dejaven tamkajšnji rojak in ustanovitelj društva Vasja Simonič. Sopotja sicer spremljajo dogodke v okviru zamejskih koordinacij in kulturne večere v KPD Bazovica ali njegovi soorganizaciji: posebej velja omeniti odmevno razstavo in film o generalu Boroeviću ter omizje o soški fronti, uvod v mesec kulture pa sta bili razstava in knjižna predstavitev znanega alpinista in pisatelja Vikija Grošlja na povabilo planinske skupine (PS), ki poleg izletov uspešno organizira tudi te vsebine. Kulturni praznik je KPD Bazovica svečano in prešerno proslavil, znova z gosti z Bistriškega, pozneje tudi z gostujočo baletno suito v Hrvaškem kulturnem domu (HKD) na Sušaku in dnevi slovenske kulture, a o teh več v prihodnji, junijski številki Sopotij. Spremljamo tudi več nastopov, od glasbenega dueta Zdenke Kallan Verbanac in Ivana Hareja – Harryja, med drugim na slovesnosti v počastitev dvajsetletnice delovanja SKD Lipa v Zadru, in tamkajšnje predstavitve monografije o društvu do folklorne skupine (FS) na osrednji prireditvi narodnih manjšin v Zagrebu, uprizoritve dramske skupine na domačem in gostujočih odrih ter obnovljenega delovanja fotografske skupine (FoSk). Posebej zanimiv je bil obisk Bralne značke pri reškem dopolnilnem pouku slovenščine (DPS), enako tudi pestre in igrive vsebine, ki jih k pouku slovenskega jezika in kulture po modelu C na šolah v Primorsko-goranski županiji (PGŽ) na veliko zadovoljstvo učencev prinaša prizadevna učiteljica Barbara Turk. Literarni kotiček namenja vsebino reškemu karnevalu, rubrika Si-T pa odmevni razstavi o italijanskih fašističnih koncentracijskih taboriščih v PGŽ, seji Sveta za narodne manjšine Republike Hrvaške (RH) ter literarnima večeroma v reški in ilirskobistriški knjižnici. Spominjamo se nedavno preminulega kulturnika z Bistriškega Dimitrija Bonana, ki je s svojim posluhom in podporo predvsem po osamosvojitvi RS in RH obeležil tudi dejavnost KPD Bazovica. Dragica Jaksetič se tokrat ozre na pomen verodostojnih informacij in branja, gost rubrike Srečanja Damijan Malnar pa na dejavnost društva Gorski kotar in zamejske športne koordinacije ZAŠKO.

Znova vabimo k sodelovanju vse, ki se ukvarjate s prozo, poezijo, fotografijo ali likovno umetnostjo ali pa bi se želeli vključiti v literarno-recitatorsko skupino Reci. Iskreno vabljeni!

Uredništvo

POPRAVEK
V zadnji lanski številki Sopotij je bilo v rubriki Srečanja napačno zapisano ime članice mladinske skupine (Ema). Pravilno je Emili Kraljić. Za napako se iskreno opravičujemo.

21. november

Državni zbor (DZ) RS

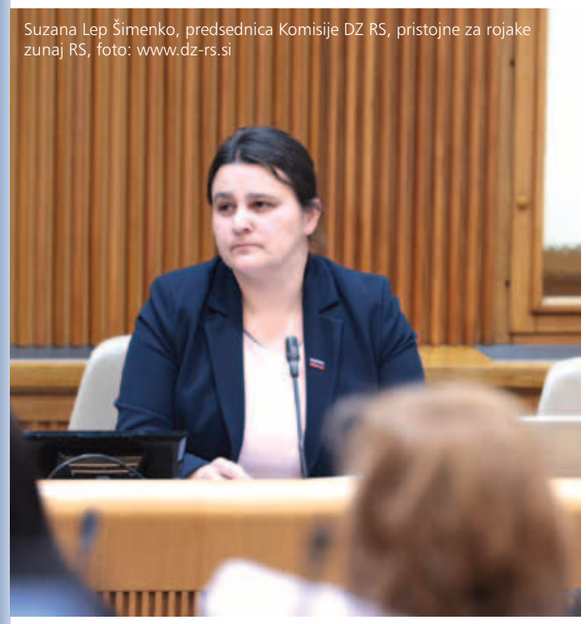

Suzana Lep Šimenko, predsednica Komisije DZ RS, pristojne za rojake zunaj RS, foto: www.dz-rs.si

DZ RS (www.dz-rs.si) je soglasno sprejel Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o odnosih RS s Slovenci zunaj njenih meja. Gre za drugo prenovo zakona v zgodovini RS, s katero Vlada RS uresničuje svojo ustavno zavezo skrbi na tem področju in jo jasno postavlja med temeljne nacionalne interese države, pomen tega pa potrjuje tudi soglasna podpora politike.

Novela prinaša konkretne, razvojno usmerjene rešitve, ki bodo pomembno izboljšale pogoje življenja, dela, povezovanja, gospodarskega sodelovanja in ohranjanja slovenske identitete med več kot pol milijona rojakov v sosednjih državah in po svetu. Med drugim vzpostavlja pravno podlago za izvajanje programa spodbujanja gospodarske osnove v sosednjih državah, za kar je v programskem obdobju 2026–2029 pri Ministrstvu za gospodarstvo, turizem in šport (MGTŠ) načrtovanih 10.000.000 evrov, namenjenih odpiranju novih delovnih mest, razvijanju turističnih produktov, razvoju mikro in majhnih podjetij z namenom gospodarske in splošne družbene okrepitve manjšin ter povečanju javne rabe slovenskega jezika. Program bo oblikovala Zamejska gospodarska koordinacija (ZGK), ki združuje krovne gospodarske organizacije iz vseh štirih sosednjih držav. **Marjana Mirković**

Dejavnost ZSDH

8. december, Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu (USZS), Ljubljana

Praznični prejem

Podpredsednik Vlade RS in minister, pristojen za Slovence v sosednjih državah, Matej Arčon je gostil tradicionalni sprejem ob novoletnih in božičnih praznikih ter dnevu samostojnosti in enotnosti RS. Srečanja so se udeležili predstavniki slovenskih krovnih organizacij iz Italije, Avstrije, Madžarske in Hrvaške ter predstavniki civilnodružbenih organizacij, novinarji in vodje diplomatsko-konzularnih predstavništev RS v sosednjih državah. Matej Arčon se je gostom zahvalil za dobro sodelovanje v letu 2025 in poudaril pomen skupnih prizadevanj. Dogodka se je med drugimi udeležila tudi predsednica ZSDH Barbara Antolić Vupora. Več: www.gov.si **Marjana Mirković**

S sprejema, arhiv ZSDH

17. december, Brdo pri Kranju

Počastitev dneva samostojnosti in enotnosti RS

Slovesnost je priredila predsednica RS Nataša Pirc Musar (www.predsednica-slo.si) in ob tej priložnosti podelila tudi najvišja državna odlikovanja za *izjemne zasluge in dejanja posebnega pomena za blaginjo Slovenije*. Prejelo jih je petindvajset prejemnic in prejemnikov: zlati red za zasluge sta prejela Franček Gorazd Tiršek in Arhiv RS, odlikovanje red za zasluge je bilo dodeljeno osmim prejemnikom, medaljo za zasluge pa je prejelo petnajst prejemnikov. Med temi je tudi dolgoletni nekdanji vodja sektorja za Slovence v sosednjih državah na USZS Rudi Merljak. Kot so mu med drugim zapisali v čestitki na Facebook (FB) strani ZSDH, je bila ta krovna organizacija tudi pobudnica za pomembno priznanje, ker je

Predsednica z odlikovanimi, foto: www.predsednica-slo.si

Rudi Merljak *s svojim strokovnim, odgovornim in predanim delom pustil pomemben pečat. Prejeto priznanje predstavlja izraz spoštovanja in zahvale za njegov prispevek.* Slovesnosti sta se med drugimi udeležila tudi predsednica ZSDH in njen namestnik, Barbara Antolić Vupora in Silvester Kmetič. **Marjana Mirković**

Dejavnost Združenja za gospodarstvo (ZG) Rast

15. december, DZ RS, Ljubljana

Dan s poslanci

Vodilna predstavnica ZG Rast Lucija Vupora, tudi predsednica Sveta slovenske narodne manjšine Občine Cestica in nadomestna članica Koordinacijskega odbora Zamejske kulturne koordinacije (ZKK) in po izobraževanju na mariborski univerzi usmerjena na področje socialnega dela, je v okviru dejavnosti Kluba mladih poslancev (KMP) DZ RS (www.dz-rs.si) skupaj z generalnim sekretarjem društva Club Alpbach Senza Confini iz Trsta Mihaelom Vecchietom obiskala 24. srečanje tega kluba, s povabilom gostoma iz sosednjih držav, zainteresiranima za politiko. Preživela sta dan v parlamentu in spremljala vsakodnevne obveznosti gostiteljev ter jim ob tej priložnosti predstavila svoje delovanje v slovenskih skupnostih in na profesionalni poti. Med drugim sta opozorila na pomen boljšega pretoka informacij o izobraževalnih in kariernih priložnostih za poznavalce slovenščine v njunih okoljih ter izrazila željo po več promocije RS v Italiji in na Hrvaškem, tudi na področju turizma, ter po sodelovanju v projektih za mlade.

Lucija Vupora z gostitelji, foto: www.dz-rs.si

KMP je oblika prostovoljnega povezovanja mladih, mlajših od 29 let na dan konstitutivne seje DZ RS. Temeljni cilji KMP so razpravljanje in oblikovanje ustreznih predlogov, ki zadevajo aktualne teme, povezane z mladimi, ter usklajevanje stališč do posameznih zakonov, aktov in sklepov, povezanih s položajem mladih, ki jih sprejemata DZ ali Vlada RS. Člani KMP v sedanjem mandatu DZ RS so Andrej Hoivik, Lucija Tacer, Lenart Žavbi, Sara Žibrat in Damijan Zrim. **Marjana Mirković**

14. januar, Kog

O turizmu na obmejnem območju Razkrižje–Cestica

V Košarkini hiši na Kogu je potekalo omizje z naslovom Priložnosti in možnosti turizma na obmejnem območju od Razkrižja do Cestice. Sodelovali so lokalni turistični ponudniki, vinarji, župani in predstavniki turističnih skupnosti s slovenske in hrvaške strani meje. Na srečanju, ki ga je moderiral predsednik Slovenske izseljenske matice (SIM, www.zdruzenje-sim.si), tudi soorganizatorice srečanja, dr. Boris Jesih, je sodelovala tudi Lucija Vupora. V imenu ZSDH in ZG Rast je temo srečanja predstavila v okviru vzpostavljenih zamejskih koordinacij.

Za sodelovanje na področju turizma in iskanje novih priložnosti pa ima v Cestici v določeni meri pomen gotovo tudi Svet slovenske narodne manjšine na ravni tamkajšnje občine, izvoljen na manjšinskih volitvah 7. maja 2023 in katerega članica je tudi Lucija Vupora. Sicer pa so stiki Cestice z obmejnimi kraji v bližnji Sloveniji dolgoletni in raznovrstni, med drugim nedavno tudi z udeležbo slovenskih maškar na dobro obiskanem dogodku v okviru letošnjega pustovanja.

Marjana Mirković

Sodelovanje tudi pri ohranjanju tradicije, foto: www.cestica.hr

IZ ZVEZE SLOVENSKIH DRUŠTEV NA HRVAŠKEM

7. januar, Grajska pristava, Ormož

Šport za vse, strokovni posvet

Pomemben poudarek športu za vse, foto: www.gov.si

V organizaciji Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport (MGTŠ) RS ter Občine Ormož in tamkajšnje Športne zveze je v sodelovanju z Olimpijskim komitejem Slovenije (OKS) – Združenjem športnih zvez (ZŠZ) potekal strokovni posvet z naslovom Šport za vse. Kot so med drugim zapisali na spletni strani MGTŠ (www.gov.si), je beseda tekla o dejavnosti države na področju razvoja športa, od vlaganj v infrastrukturo in večjih projektov do prihajajočih razpisov ter razvojnih strategij na tem področju v lokalnem in širšem okolju, ki jo predvideva nedavno sprejeta Resolucija o nacionalnem programu športa 2026–2035. Poseben poudarek je bil namenjen večjemu vključevanju invalidov v športne dejavnosti, korak naprej v tem prizadevanju pomeni projekt Aktivno inkluzivno, ki med drugim omogoča brezplačne športne programe s ciljem zmanjšati neenakosti, zagotoviti večjo socialno vključenost in izboljšati kakovost življenja invalidov skozi redno telesno dejavnost.

Srečanja sta se v imenu ZSDH udeležila Barbara Antolić Vupora in Damijan Malnar, v krovni organizaciji pristojen za področje športa, tudi predsednik SKD Gorski kotar, ki se je ob tej priložnosti predstavil s temo Slovenci v zamejstvu in možnosti sodelovanja z matično državo na področju športa za vse, sicer pa je v tokratnih Sopotjih širše predstavljen v rubriki Srečanja. **Marjana Mirković**

11. februar, Slovenska hiša, Cortina d'Ampezzo

Olimpijski mostovi, konferenca ZGK in ZAŠKO

Udeleženci srečanja pred Slovensko hišo, arhiv ZSDH

Ob robu Zimskih olimpijskih iger (ZOI) Milano–Cortina 2026 se je sklenila dvodnevna konferenca Zamejske gospodarske koordinacije (ZGK) in Zamejske športne koordinacije (ZAŠKO) z naslovom Olimpijski mostovi: povezovanje gospodarstva in športa v zamejskih skupnostih. Srečanja so se udeležili predstavniki slovenskega gospodarstva in športa iz Italije, Avstrije, Madžarske in Hrvaške.

Kot so zapisali na spletni strani Vlade RS (www.gov.si), je državni sekretar Dejan Židan med drugim napovedal, da bo po pilotnem programu v Porabju pripravljen celovit program za vse zamejske skupnosti, kar omogoča nov zakon, in bo obmejno območje obravnavano kot enoten slovenski prostor – v kmetijstvu, gospodarstvu in turizmu, ob tem pa je dodal, da so na področju športa vzpostavili štiri regijske pisarne in zagotovili sredstva za trenerje, prav tako je v pripravi štiriletni program, ki bo športno infrastrukturo in podporo dvignil na višjo raven.

Osrednji vsebinski del konference je bil panel Šport kot priložnost za promocijo in gospodarski razvoj v zamejstvu, kot pomemben strateški okvir za podporo razvoju v prihodnje pa je bil predstavljen tudi Program spodbujanja gospodarske osnove avtohtone slovenske narodne skupnosti v sosednjih državah 2026–2029.

V okviru ZSDH sta se srečanja udeležila Damijan Malnar in Lucija Vupora, s Hrvaške pa tudi predsednik SLO CRO Gospodarske zbornice (GZ) Zagreb dr. Saša Muminović, ki je podal tudi zaključne misli. **Marjana Mirković**

Lucija Vupora in Damijan Malnar, foto: Mario Stojak

20. november, Slovenski dom KPD Bazovica

Glasbeni večer

V okviru sodelovanja z Glasbeno šolo (GŠ) Ivana Matetića Ronjgova Reka je tudi ob koncu lanskega leta v dvorani društva potekal lep glasbeni večer z izbranim programom.

V prvem delu je nastopil MePZ KPD Bazovica pod vodstvom zborovodkinje Suzane Matušan Avgustini in v repertoar tokrat najprej uvrstil ljudsko Nocoj pa, oh, nocoj v priredbi Frana Venturinija – solist je bil Boris Rejec. Sledili sta skladba Moj kraj, Josipa Kaplana na besedilo Anđelke Gržetić in molitev Oče naš, ki jo je uglasbil Jože Leskovar.

Drugi del večera pa sta zapolnila program GŠ Ivana Matetića Ronjgova in nastop učencev pod vodstvom Ariane Bossi, profesorice na oddelku za pihala, harmoniko, tolkala in petje. Noa Jakšić, tenor, je zapel skladbi Andrea Falconierija in Ludwiga van Beethovna, Bella porta di rubini in La Marmotte. Predstavil se je ob klavirski spremljavi profesorice omenjene GŠ z oddelka za klavir Ivane Vrban, ki je tako popestrila tudi nastop učenke solo petja, Kiare Varljan. Obiskovalci so prisluhnili skladbama Dolgo v noč skladatelja Josipa Kaplana na besedilo Dragutina Tadijanovića in Maman, dites-moi Jeana-Baptista Weckerlina.

Z nastopa MePZ, arhiv KPD Bazovica

Oba nastopajoča sta lepo obogatila koncertno sezono v društvu in pričakovati je, da se bo sodelovanje z reško GŠ Ivana Matetiča Ronjgova nadaljevalo tudi v prihodnje. **Marjana Mirković**

24.–25. november, Hrvaški kulturni dom (HKD) na Sušaku, Reka

Soška fronta, razstava, omizje in film o generalu Borojeviću

V okviru dvodnevne prireditve, namenjene soški fronti in času prve svetovne vojne, je bila na Reki odprta občasna razstava Kobariškega muzeja z naslovom Hrvaške enote na soški fronti, potekalo je omizje na to temo in predvajan je bil film o generalu Boroeviću. Dogajanje je organiziralo veleposlaništvo RS v RH v sodelovanju z muzejem in KPD Bazovica.

Kot je med drugim v nagovoru – katere avtorja sta kustosa Mojca Dobravec in Jaka Fili, prispevalo tudi povečano zanimanje obiskovalcev iz Hrvaške med njihovim dopustovanjem v Posočju. Potujoča in večjezična razstava na desetih panojih predstavlja navzočnost hrvaških enot in naborna območja njihovih polkov, splošen pregled dogajanja na soškem bojišču ter izpostavlja pokopališča, kjer j e pokopanih največ hrvaških vojakov. Besedilo je opremljeno s številnimi dnevniškimi zapisi hrvaških vojakov in fotografskim gradivom.

Spremljevalni program razstave je prinesel tudi zanimivo srečanje z naslovom Skupni zgodovinski spomin na soško fronto, na katerem so del spoznanj svojega dolgoletnega raziskovanja predstavili slovenski in hrvaški zgodovinarji: dr. Violeta Herman Kaurić s Hrvaškega inštituta za zgodovino, ravnatelj Hrvaškega leksikografskega zavoda Miroslav Krleža dr. Filip Hameršak in upokojeni polkovnik Hrvaške vojske Nikola Tominac ter dr. Petra Svoljšak, dr. Andrej Rahten in dr. Gregor Antoličič, vsi z Zgodovinskega inštituta Milka Kosa pri Znanstvenoraziskovalnem centru Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Drugi dan je sledila predstavitev dokumentarnega filma, življenjske zgodbe karizmatičnega branilca Soče, generala Svetozarja Boroevića, edinega nenemškega feldmaršala avstroogrske monarhije, z naslovom Od slave in zvezd do padca in pozabe. Predvajanje je pospremil uvodni pogovor, ki ga je z mag. Martinom Šolarjem vodila povezovalka dvodnevnega programa Eva Ciglar. Film, opremljen tudi s podnaslovi v hrvaščini, je nastal leta 2019 v produkciji TV Slovenija, režiral ga je Valentin Pečenko in je na ogled v arhivu dokumentarnih filmov na spletni strani RTV Slovenija: https://365.rtvslo.si.

Soška fronta še vedno zanimiva tema, arhiv veleposlaništva RS v RH

Dobro organiziran dogodek je privabil veliko zanimanje obiskovalcev in prinesel dober odziv s številnimi čestitkami in pohvalami, med drugimi pa so se ga udeležili tudi predstavniki mestnih in županijskih ter cerkvenih oblasti. Velja dodati, da je bila razstava na Hrvaškem najprej postavljena na ogled 22. oktobra lani v Mestni knjižnici (MK) Kaštela pri Splitu, po Reki pa je pot na Hrvaškem nadaljevala v Pulj, kjer je bila v tamkajšnji osrednji MK odprta 14. januarja. V imenu KPD Bazovica kot soorganizatorja se je dogodka udeležila tudi predsednica društva Jasmina Dlačić. **Marjana Mirković**

25. november, OŠ Pećine, Reka

Donacija taktilne in zvočne knjige

Gašper Dovžan na OŠ Pećine, arhiv veleposlaništva RS v RH

V okviru dogajanja v HKD na Reki je veleposlanik RS v RH Gašper Dovžan obiskal tudi OŠ Pećine, kjer se je sicer že pred več kot desetletjem in pol začel pouk slovenščine po modelu C hrvaške zakonodaje ter ravnateljici Snježani Sabljak podaril hrvaški prevod priljubljene slikanice Muca Copatarica pisateljice Ele Peroci. Knjiga je na pobudo veleposlaništva nastala v sodelovanju s Tiflološkim muzejem v Zagrebu in bo kot dragocen pripomoček slepim in slabovidnim učencem te šole odprla nove poti do kakovostnih vsebin za vse otroke, so med drugim zapisali na Facebook strani veleposlaništva.

Dogodka sta se med drugimi udeležili tudi nekdanja ravnateljica OŠ Pećine Jasna Vukonić - Žunič in učiteljica slovenščine na tej šoli Barbara Turk, ob tej priložnosti pa je stekel tudi pogovor o sodelovanju s slovenskimi šolami in v čezmejnem projektu Branje ne pozna meja / Čitanje ne poznaje granice, ki že vrsto let povezuje otroke obeh držav. **Marjana Mirković**

25. november 2025/13. januar, Slovenski dom KPD Bazovica

Darko Mohar, Moja pot/Hribi 2024

Prizadevni in neutrudni vodja PS KPD Bazovica Darko Mohar je zaradi precejšnjega zanimanja ponovil predstavitev svojega podviga, več kot štiristo kilometro dolge pešpoti od rojstne Murske Sobote do Baške na otoku Krku. Pestro in vsebinsko bogato pripoved je tudi tokrat začinil z več iskrivimi podrobnostmi ter znova razveselil člane PS in društva ter druge obiskovalce. Za vse, ki bi mu želeli prisluhniti, je posnetek prve predstavitve z dne 19. maja lani na ogled na YouTube kanalu KPD Bazovica.

Kot skrben zapisovalec in dokumentarist je Darko Mohar izlete in druga dogajanja v okviru PS znova povzel tudi za leto 2024 ter jih z besedo in sliko predstavil in oživil na dobro obiskanem večeru na začetku tega leta.

Darko Mohar je tudi za letos pripravil bogat in raznolik program izletov, razstav in drugih dogodkov, za vse zainteresirane je ta

na ogled tudi v tajništvu društva ob uradnih urah, mesečne napovedi pa so objavljene v letaku Info Bazovica in spletnem biltenu krovne organizacije ter na Facebook strani ZSDH. **Marjana Mirković**

29. november, Kino Sloboda, Lovran

Trideset let PD Knezgrad, proslava

Milivoj Filipović čestital ob jubileju, osebni arhiv

PS KPD Bazovica se na hribovju Liburnije pogosto srečuje s planinci lovranskega PD Knezgrad, občasno z njimi tudi sodeluje.

Društvo, ustanovljeno pred tridesetimi leti, je ob praznovanju jubileja štelo več kot sto članov, vodi pa ga Delija Gagulić. V okviru svoje dejavnosti PD Knezgrad vzdržuje skoraj petdeset kilometrov planinskih poti in skrbi tudi za planinsko zavetišče Babino sklonište na Učki.

Ob obletnici so pripravili slavnostno skupščino, v imenu PS KPD Bazovica se je je udeležil Milivoj Filipović. Ob tej priložnosti se je članstvu PD Knezgrad zahvalil za dosedanje sodelovanje in vsem zaželel varen korak v gorah ter še vrsto let uspešnega delovanja. **Darko Mohar**

30. november, Koncertna dvorana Vatroslav Lisinski, Zagreb

Kulturna ustvarjalnost narodnih manjšin 2025

V organizaciji Sveta za narodne manjšine (SNM) RH in pod pokroviteljstvom hrvaške vlade je po več kot desetletje in pol dolgem premoru znova potekala prireditev Kulturna ustvarjalnost narodnih manjšin RH. Partnerska država je bila tokrat Ukrajina, gostitelj večera pa priznani hrvaški ansambel narodnih pesmi in plesov Lado. Več sto nastopajočih in obiskovalce, med njimi visoke predstavnike političnega, kulturnega, družbenega in verskega življenja, so nagovorili predsednik SNM Tibor Varga, premier Andrej Plenković in ukrajinski veleposlanik v RH Vasilj Kirilič.

Program v prepolni dvorani sta s himno Evropske unije, Odo radosti, napovedala solista, tenorist Matic Zakonjšek in sopranistka iz Ukrajine Snizhana Koverha, sopranistka Renata Sabljak pa je interpretirala hrvaško himno Lepa naša domovina. Na odru se je s čudovitim nastopom najprej predstavil ansambel Lado, zatem so se zvrstile skupine iz vrst šestnajstih organizacij narodnih manjšin: albanske, bošnjaške, črnogorske, češke, madžarske, makedonske, nemške in avstrijske, poljske, romske, rusinske, slovaške, srbske, italijanske, ukrajinske in judovske manjšine ter v imenu slovenske naša FS. Zavrteli smo se v spletu primorskih spletov v koreografiji Anje Verberder, v plesu ustreznih prelepih in zanimivih nošah. Ob spremljavi naših glasbenikov na harmoniki, kontrabasu, klarinetu in tamburici bisernici je bil naš nastop odličen. Tako smo poleg Matica Zakonjška, sicer člana Hrvaškega narodnega gledališča v Osijeku, tudi mi prispevali k delu slovensko obarvanega programa na tem vsebinsko bogatem večeru. Zaključil ga je nastop Zaslužnega prikarpatskega akademskega ansambla pesmi in plesov Ukrajine Verkhovyna.

Na Reko smo se vrnili v poznih večernih urah, zadovoljni in v upanju, da bomo del te prireditve tudi prihodnje leto.

Slavica Vuković Bačić

Slovenski plesi v dvorani Lisinski, arhiv veleposlaništva RS v RH

2. december, Slovenski dom KPD Bazovica

Spomin na izlete, otroška razstava

PS je lani organizirala tri izlete za otroke in starše ter najmlajše ob tej priložnosti spodbujala k beleženju novih poti in spoznanj v naravi, predvsem z risbo in fotografijo. Pobuda je uspela in ob koncu leta je petnajst otrok, starih od štiri do štirinajst let, svoje dosežke predstavilo na razstavi. Za izbor eksponatov sta poskrbela vodji planinske in likovne skupine, Darko Mohar in Tihana Karlović. Darko Mohar je uvodoma spregovoril o iskanju poti za pomladitev članstva tudi v PS – pobuda o izletih za najmlajše je kmalu zaživela, otroci so nabirali kondicijo, se spotoma učili o rastlinah in živalih ter krajini, del doživetij pa prenesli v risbe in fotografije. Dodal je, da bodo tudi letos pripravili tri izlete, in povedal, da se jim je na izletu na Snježnik pridružila tudi ekipa TV Slovenija (TVS) z novinarko Tjašo Lotrič, ki je pripravila za-nimiv prispevek za oddajo Rojaki, predvajan tudi na odprtju tokratne razstave, sicer pa na ogled v arhivu TVS na naslovu https://365.rtvslo.si/arhiv/rojaki/175135283.

Razstava je bila enodnevna, udeleženci in obiskovalci so bili zelo zadovoljni, z glasbenim nastopom na kitari pa sta navzoče razveselila še učenca Borna Kalcina Prelec in Alek Okanović, ki ju v KPD Bazovica na glasbenem tečaju kitare uspešno poučuje Luka Verbanac. **Marjana Mirković**

Tokrat na ogled otroška ustvarjalnost, arhiv KPD Bazovica

4. december, Slovenski dom KPD Bazovica

Miklavževanje

Veselo in razigrano, arhiv KPD Bazovica

Živžav najmlajših je v društvu odmeval tudi dva dni pozneje, v pričakovanju Miklavža in daril ter poznejšega druženja na delavnici.

Otroci so si najprej ogledali praznično hudomušno predstavo Škrat Lenko in vila Lucija, zaplesali in zapeli so tudi z velikim snežakom, voščili vsem srečno novo leto ter nestrpno čakali na Miklavža, ki je prišel z nešteto darili in svojim pomočnikom, mogočnim in strašljivim Krampusom. Po podelitvi daril s pomočjo tajnice KPD Bazovica Sandre Grudenić in slikanju z Miklavžem so se otroci udeležili zanimive ustvarjalne delavnice, ki so jo pripravile in vodile vzgojiteljice in učenke Dijaškega doma Kvarner. Otroci so imeli polne roke dela, rezali so, lepili, risali in barvali, nastajali so volneni angelčki, dišeče kroglice iz pomaranč in nageljnovih žbic, reciklirani božični okraski, čestitke in adventni zvončki za novoletno jelko. Skupaj z Miklavževimi darili so domov odnesli tudi svoje unikatne ročne izdelke, ki so v prazničnem času krasili njihove domove. Nasmehi na njihovih obrazih so bili največja nagrada in dokaz, kako poseben je bil ta dan! Dogodek je na ogled na YouTube kanalu KPD Bazovica: https://www.youtube.com/watch?v=vSOc-O7Zk9U **Sandra Grudenić**

10. december

Jubilejno leto PD Opatija

Priznanja najzaslužnejšim, arhiv Milivoja Fiipovića

PD Opatija je lani slavila kar dva jubileja, 75 let delovanja in 60 let planinske koče na Vojaku, za katero je pristojna. Obletnicama so posvetili celoletno delovanje, krona tega je bila organizacija Dnevov hrvaških planincev konec maja na Poklonu na Učki, za kar so po brezhibnem poteku dogodka z več kot sto prostovoljci prejeli številne pohvale in priznanja.

PD Opatija je danes eno najbolj organiziranih društev na Hrvaškem, za svoje delovanje je prejelo kar nekaj visokih priznanj, tako od Hrvaške planinske zveze (Hrvatski planinarski savez, HPS) kot tudi od Mestne občine Opatija, ki delovanje društva redno podpira, saj PD Opatija veliko prispeva k turistični ponudbi na območju Liburnije.

Decembrska skupščina je bila tudi priložnost za podelitev zahval in priznanj najzaslužnejšim članom in organizacijam, ki podpirajo delovanje društva. Med drugimi sta zahvalo prejela PS KPD Bazovica za večletno aktivno sodelovanje in ilirskobistriška reševalna skupina Gorske reševalne skupine (GRS) Ljubljana, ki z obema omenjenima društvoma redno sodeluje pri izvajanju tečajev hoje v zimskih razmerah na Sviščakih in Snežniku. Podelili so tudi priznanja krovne HPS, med drugimi so jih prejeli člani PS KPD Bazovica, in sicer zlati znak Milivoj Filipović in Boris Rumac, srebrnega pa Mario Aničić. **Darko Mohar**

12. december, Češki dom, Reka

Slovaška matica: božič prihaja

V okviru sodelovanja z organizacijami narodnih manjšin na Reki se je KPD Bazovica tudi tokrat odzval vabilu in sodeloval na praznični decembrski prireditvi v organizaciji reške podružnice Slovaške matice in njene predsednice Miroslave Gržinić, sicer tudi predstavnice slovaške narodne manjšine v Primorsko-goranski županiji (PGŽ).

Vsebinsko bogat in pester program je potekal v dvorani Češkega doma na Reki, v imenu KPD Bazovica sta s priložnostnim repertoarjem nastopila člana glasbene skupine Mimo ritma, umetniški vodja Ivan Harej - Harry in solistka Zdenka Kallan Verbanac. Poleg njiju in gostiteljske folklorne in pevske skupine Slovenka so se predstavili še predstavniki reške podružnice Češke besede, ukrajinska zborovska skupina z Reke, bošnjaške Sevdalije, KUD Zametski koren, skupina Reške palade in izvajalci iz Istre, vsi nastopajoči pa so na koncu skupaj zapeli Beli božič in nato snovanje novih dogovorov nadaljevali v poznejšem prijetnem druženju.

24. novembra pa je Zdenka Kallan Verbanac sodelovala na 17. festivalu poezije narodnih manjšin PGŽ v organizaciji županijske podružnice Demokratične skupnosti Madžarov na Hrvaškem. Srečanje je potekalo na sedežu madžarskega društva v Vili Ana na reških Peć inah, poleg slovenske in madžarske so sodelovali še pesniški ustvarjalci iz srbske, slovaške in italijanske narodne manjšine.

Marjana Mirković

Neutrudni duo, arhiv KPD Bazovica

13. december, Celje

Planinska skupina na advent v grajsko mesto

Za adventni izlet so v PS tokrat izbrali Celje, lepo štajersko mesto bogate zgodovine. Pester program obiska je pripravil Milan Grlica.

Najprej so si z vodnikom ogledali celjski grad, nekdanje bivališče grofov Celjskih. Spoznali so bogato zgodovino ene največjih plemenitih družin na prostorih Slovenije in njihove povezave s hrvaškimi Frankopani. Obiskovalci so lahko slišali o nesrečni smrti Veronike Deseniške in marsikaj drugega. Seveda je bil trud poplačan s krasnimi razgledi na Celjsko kotlino in Kamniško-Savinjske Alpe v daljavi. V staro mestno jedro so se spustili kar peš, tako da je izlet dobil pridih planinskega, saj je spust z gradu do mesta precej strm. Ogled mestnega jedra je zaključil obisk tehnološkega parka, največjega v Sloveniji in tudi širše. Številne tehniške zanimivosti so pritegnile tudi starejše, dobra zabava je bila zagotovljena.

Na celjskem gradu, foto: Darko Mohar

Za konec še uživanje v adventni okrašenosti mesta in množici obiskovalcev, ki so uživali ob dobri glasbi, programih in adventni ponudbi. Žal je čas, predviden za obisk, hitro potekel in morali so kreniti proti domu. **Darko Mohar**

15. december, Dvajset let SKD Lipa v Zadru

Proslava in predstavitev monografije

Slovenska skupnost v Zadru je skupaj s prijatelji in gosti v predpraznični dneh slovesno obeležila svoj jubilej, dvajsetletnico uspešnega delovanja. Ob tej priložnosti so predstavili istoimensko znanstveno monografijo o društvu, ki je nastala v okviru INV, avtorici pa sta članici KPD Bazovica, vodja reške enote INV dr. Barbara Riman in članica UO društva dr. Kristina Riman. Priprava monografije, ki obsega dvesto petdeset strani, je potekala v sodelovanju s pobudnico, ustanoviteljico in vsa leta tudi predsednico SKD Lipa Darjo Jusup, tudi urednico. Vsebina dela analitično in dokumentirano govori o nastanku, razvoju in dejavnosti društva nasploh, tudi v okviru širšega konteksta slovenskih društev na Hrvaškem.

Avtorici monografije, arhiv KPD Bazovica

Darja Jusup se je v nagovoru med drugim ozrla na prva leta delovanja s petčlansko sestavo – danes društvo šteje petindevetdeset aktivnih članic in članov, tokratna slovesnost pa je bila že njihov 279. dogodek. Osrednjo pozornost namenjajo kulturni in umetniški ustvarjalnosti, za njimi je osemnajst likovnih

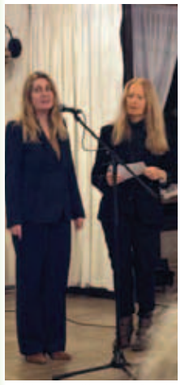

Kristina Kliner in Darja Jusup, arhiv KPD Bazovica

kolonij, izdali so pet knjig proze in poezije svojih članic, Andreje Malta in Marije Ivoš, kot zadnja v vrsti je izšla dvojezična slikanica V čarobnem gozdu avtoric Vesne Bilić in Evelin Dorkin - Gregov, vsako leto počastijo kulturni praznik, sodelujejo na zadrskem Dnevu kulturne raznolikosti, v okviru Šole v naravi organizirajo poučne izlete in spoznavajo zanimive kraje. Z dopolnilnim poukom slovenščine (DPS) pod vodstvom učiteljice Tanje Bajlo najmlajši in odrasli ohranjajo jezik, z recitacijami pa so učenci nastopili tudi v kulturnem programu, ki so ga med drugim posvetili dnevu človekovih pravic (10. decembra). Za vedro razpoloženje sta tudi tokrat poskrbela člana KPD Bazovica, duo iz glasbene skupine Mimo ritma, njen umetniški vodja Ivan Harej - Harry in solistka Zdenka Kallan Verbanac.

Dr. Barbara Riman je v imenu ZSDH ob jubileju izročila posebno zahvalo, kot zanimivost pa velja še dodati, da je zadrski kronist in publicist Ferdinand Perinović na dogodku spomnil na podatek, da so pred osemdesetimi leti, po osvoboditvi Zadra, slovenski gradbeniki, zdravniki in umetniki prvi priskočili na pomoč domačinom pri obnovi porušenega mesta. Sodelovanje se torej nadaljuje, to pa s svojim delovanjem potrjuje tudi SKD Lipa, vsa leta odprto do okolja, v katerem živi tamkajšnja slovenska skupnost, ter sodelujoče s kulturnimi ustanovami in organizacijami narodnih manjšin, s čimer prispeva tudi k spodbujanju medkulturnega dialoga. Povzeto po zapisu Darje Jusup za www.slovenci.si

16. december – 11. januar, Galeriji Juraj Klović in Garbas, Reka/Galerija DLUM, Maribor

79. letna razstava

V galerijah Juraj Klović in Garbas v središču Reke je bila postavljena letna razstava članov reške podružnice Hrvaškega društva likovnih umetnikov (HDLU), ena izmed dolgoletnih umetniških prireditev, ki je pomembna osnova za srečanje ustvarjalcev različnih izraznih načinov in generacij z več področij vizualnih umetnosti. Zaradi številčne rasti članstva in vse bogatejše produkcije je razstava postavljena na dveh lokacijah, poleg galerije Juraj Klović še v galeriji Garbas, v prostorih reškega oddelka za spomeniško varstvo hrvaškega ministrstva za kulturo. Za izbor del in postavitev razstave so poskrbeli člani Umetniškega sveta: Silvija Đolonga, Dražen Filipović Pegla, Melita Sorola Staničić in Istog Žorž. Tokrat je bilo prijavljenih petinsedemdeset umetnikov, med njimi sta na razstavi sodelovala tudi člana KPD Bazovica, Karlo Došen z delom Emmy in Istog Žorž s fotografijo Pozaba.

Pozaba, foto: Istog Žorž

Istog Žorž pa je sodeloval tudi na multimedijski razstavi z naslovom Majhni premiki, odprti 3. februarja v galeriji Društva likovnih umetnikov Maribor (DLUM). Izmenjalna razstava z reško podružnico HDLU je nastala prek odprtega poziva in kuriranega izbora razstavljenih del, z Reke je bilo sicer izbranih sedemnajst del. Istog Žorž je razstavil triptih fotografije z naslovom Hmeljke, v spremljevalnem katalogu (www.dlum.si) pa je na kratko predstavljena tudi njegova življenjska in profesionalna pot. Marjana Mirković

19. december, Center Gervais, Opatija/Mestna hiša, Reka

Novoletni sprejem PGŽ in Mesta Reka

S sprejema pri reški županji, foto: www.rijeka.hr

Tradicionalnega sprejema PGŽ v počastitev božičnih in novoletnih praznikov so se tudi lani udeležili številni predstavniki javnega, družbenega in kulturnega življenja ter verskih skupnosti (www.pgz.hr). Navzoče je nagovoril primorsko-goranski župan Ivica Lukanović, jim čestital za praznike in med drugim poudaril, da so *trud in delo, vera v boljši jutri in spodbujevalno delovanje temeljne vrednote, na katerih je mogoče graditi stabilno, pravično in uspešno družbo, ki da je posebej odgovorna za vzgojo otrok v prepričanju, da se dostojanstveno in pošteno življenje gradi z delom in zavzetostjo.* Sprejema se je med drugimi udeležila tudi predsednica KPD Bazovica Jasmina Dlačić.

Istega dne pa je v reški mestni hiši (www.rijeka.hr) potekal sprejem za predstavnike in svete narodnih manjšin na Reki. Reška županja Iva Rinčić je ob tej priložnosti med drugim poudarila, da so *različnosti, ki jih predstavljajo narodne manjšine, sestavni del reške identitete in posebnost mesta, imajo pa tudi zelo pomembno vlogo za ohranitev večkulturne podobe mesta.* Dogodka se je udeležil tudi predsednik Sveta slovenske narodne manjšine (SNM) Mesta Reka Boris Rejec in pri tem opozoril na administrativne težave pri poslovanju sveta, a sodelovanje z mestnimi oblastmi sicer ocenil za pozitivno.

V proračunu Mesta Reka je za leto 2026 za delo svetov in predstavnikov narodnih manjšin zagotovljenih skupno 142.445,00 evra, namenjenih za redne in programske dejavnosti ter sejnine. Po popisu iz leta 202 na Reki živi dobrih dvanajst tisoč pripadnikov narodnih manjšin oziroma dobra desetina celotnega prebivalstva. Marjana Mirković

20. december, Slovenski dom KPD Bazovica

Prednovoletna prireditev

Ob izteku leta je v KPD Bazovica tudi lani potekala Prednovoletna prireditev, ki v praznično obarvanem programu običajno s pesmijo, plesom, glasbo in poezijo predstavi del raznoliko zasnovane dejavnosti društva in tako sklene koledarsko leto.

Tudi tokrat so se na odru zvrstile vse generacije, najprej MePZ, ki je pod vodstvom zborovodkinje Suzane Matušan Avgustini za nastop izbral pesmi Hitite, kristjani, Glej, zvezdice božje, Beli božič in Sveta noč, pri čemer je solo pela Ljubica Pugelj. Zatem se je predstavila literarno-recitatorska skupina Reci, ki je pod vodstvom dolgoletne in priljubljene učiteljice pouka slovenščine Vide Srdoč oživela in pripravila recital poezije Dragotina Ketteja (1876–1899), pesnika, doma s Prema pri Ilirski Bistrici – letos praznujemo 150-letnico njegovega rojstva. Pesmi (Na molu San Carlo II, Na poljani, Izprehod II, Novi akordi I, Adrija I, Na trgu, Zimska idila, Tam zunaj je sneg) so doživeto interpretirali Karin Baloh Martić, Ivan Harej - Harry, Zdenka Kallan Verbanac, Marija Linić Bujan, Vida Srdoč in Vitomir Vitaz. Sledil je glasbeni nastop, ki ga je pripravil vodja tečaja kitare v društvu Luka Verbanac, in poleg Mirjane Katalinić, ki je zaigrala etido št. 5, op. 60 Fernanda Sora, so se predstavili še najmlajši učenci tečaja: Alek Okanović z valčkom št. 2, op. 121 Ferdinanda Carullija, Luka Klarić z Bolerom Bartolomea Calatayuda in Borna Prelec Kalcina s skladbo Habanera Pasquala Rocha. Oder je zatem prevzela folklorna skupina pod vodstvom Nataše Grlica in se ob glasbeni spremljavi in v istrskih nošah veselo zavrtela v ritmu *baluna,* najbolj razširjenega ljudskega plesa v Istri. Program je sklenil priljubljeni in neutrudni glasbeni duet, solistka Zdenka Kallan Verbanac in Ivan Harej - Harry na kitari, njun nastop pa je tokrat spremljal še Teo Brusić na klaviaturah.

Program je vodil koordinator kulturnih dejavnosti v KPD Bazovica Vitomir Vitaz, se ob koncu zahvalil obiskovalcem v polni dvorani, ki so nastopajoče zasluženo nagradili s toplim in dolgim aplavzom, v imenu društva vsem zaželel lepe praznike in srečno novo leto ter jih povabil še na ogled razstave likovne skupine, v prihodnje pa na prireditve v društvu. Celoten program je na ogled na YouTube kanalu KPD Bazovica.

Marjana Mirković

8. januar, Slovenski dom KPD Bazovica

Digitalna fotografija, tečaj

KPD Bazovica je za fotografsko skupino organiziral tečaj o digitalni fotografiji. Potekal je od 6. novembra lani do 8. januarja letos, skupno približno dvanajst ur, udeležilo se ga je dvajset članic in članov skupine, vodil pa ga je Aleksandar Tomulić iz reškega Foto kluba Color, sicer fotograf s priznanjem vrhunske fotografske veščine s strani Mednarodne federacije fotografske umetnosti (Excellence FIAP) in član reške podružnice HDLU.

Spoznavali smo, kako se pripraviti za fotografiranje in izbirati motiv, se učili o objektivu, odprtini zaslonke, času zaklopa, občutljivosti ISO, eni ključnih nastavitev v fotografiji – občutljivosti senzorja na svetlobo, ekspoziciji, kadriranju, pravilu tretjin in še marsičem, pomembnem za čim boljšo in zanimivejšo *fotko*. Tečajniki smo za nalogo dobivali različne teme za fotografiranje, nakar so sledili komentarji vodje in njegovi nasveti o tem, kako na različne načine ustvarjati čim bolje in kakovostneje. Da bi kar najbolj dojeli uporabo spoznanj s področja fotografije, je teoretično poučevanje spremljala tudi praktična dejavnost na vrtu KPD Bazovica, 29. novembra lani pa smo se odpravili še na učni izlet v Istro, obiskali Boljun, Kršan, Draguć in Pazin ter v lepem sončnem vremenu pazili na uporabo svetlobe in sence ter fotografirali različne motive – z željo vsakega izmed nas, najti Kanon posebnost, ki je morda drugi niso opazili. Ob koncu tečaja smo od vodje prejeli potrdila o udeležbi, vsi pa se veselimo že dogovorjenega novega sodelovanja v prihodnje.

Renata Jerkov, prevod in priredba Marjana Mirković

Zadovoljni s tečajem, arhiv fotografske skupine

17. januar/31. januar, Slovenski dom KPD Bazovica/Kulturni dom, Zagorje pri Pivki

Branislav Nušić: Žalujoči ostali, komedija

Uspešno gostovanje, foto: www.visitpivka.si

Dramska skupina KPD Bazovica je s komedijo Žalujoči ostali znova nasmejala občinstvo v dvorani KPD Bazovica. Kot med drugim navaja gledališki list, je njihova uprizoritev posebna zaradi prirejenega besedila, prilagojenega sestavi dramske skupine KPD Bazovica, in so nekateri liki spremenjeni, deli zapleta pa ponekod poenostavljeni, da bi bila igra nasploh čim bolj razumljiva. Toda različica ohranja osnovne motive in sporočila izvirnika, ki s prstom kaže na vedno aktualno temo, človeški pohlep in zavist, ki žalovanje spremenita v boj za dediščino. Nastopajo: Vitomir Vitaz (Valentin, okrajni načelnik), Dubravka Dijanić (Sanja, Valentinova žena), Darko Mohar (Roman, trgovec), Milena Licul (Gina, Romanova žena), Milan Grlica (Makso, nezaposlen), Nataša Grlica (Sara, vdova) in Ivana Ilić (Danica). Režiser predstave je Serđo Dlačić, skupaj s Kristino Riman podpisujeta priredbo, šepetalka je Slavica Vuković Bačić, za ton in luč pa skrbi Gordan Dlačić.

Predstava je na začetku leta znova gostovala v Sloveniji, tokrat v lepi dvorani kulturnega doma v Zagorju pri Pivki, in sicer kot prvi kulturni dogodek v nizu praznovanj letošnjega kulturnega praznika v organizaciji Zavoda za turizem Pivka v sodelovanju s KPD Miroslav Vilhar Zagorje. Kot so med drugim še zapisali na spletni strani www.visitpivka.si, je številno in zadovoljno občinstvo v uprizoritvi zelo uživalo in potrdilo, da si želi več podobnih dogodkov. Poleg izrečenih čestitk in pohval nastopajočim o tem pričajo tudi poznejši komentarji na FB-strani. Organizator je ob tem na kratko predstavil tudi KPD Bazovica in med drugim poudaril, da sodelovanje s KPD Miroslav Vilhar Zagorje poteka že vrsto let, dramska skupina reškega društva pa je v Zagorju nazadnje gostovala leta 2020. Sicer je Zavod za turizem Pivka na Reki pripravil dve delavnici na temo velikih zveri in fotografsko razstavo Medved v naravnem okolju avtorice Marjete Marinčič Vilharjeve, z različnimi projekti pa nameravajo s KPD Bazovica sodelovati tudi v prihodnje, so še zapisali.

Marjana Mirković

27. januar, Slovenski dom KPD Bazovica

Razstava o alpinizmu in knjižna predstavitev

Del zanimive knjižne bere Vikija Grošlja, foto: Marjana Mirković

V organizaciji PS KPD Bazovica, ki vsa leta spremlja tudi dejavnost v slovenskem planinstvu in dosežkih nasploh ter obeležuje različne kulturne datume, so tokrat kot uvod v mesec kulture v goste povabili tudi v svetu znanega slovenskega alpinista Vikija Grošlja in pripravili zanimivo razstavo o razvoju in podvigih slovenskega alpinizma.

Viki Grošelj, tudi plodovit pisatelj, za seboj ima namreč dvajset izdanih knjig, je predstavil zadnjo izmed njih, Makalu, 8481 m – prvi slovenski osemtisočak in čas po njem. Zatem je bila odprta razstava ob 50. obletnici prvenstvenega vzpona na prvi osemtisočak – Makalu in 30. obletnici vzpona s smučarskim spustom na zadnji osemtisočak – Anapurna. Razstava Slovenskega planinskega muzeja (SPM) je nastala v sodelovanju s Planinsko zvezo Slovenije (PZS) in z bogatim fotografskim gradivom člana te odprave, Vikija Grošlja.

Vodja PS Darko Mohar je v uvodu pozdravil goste in obiskovalce v dvorani, znova polni do zadnjega kotička, ter poudaril večletno dobro sodelovanje s SPM njegov direktor Aljaž Pogačnik pa je ob tej priložnosti izrazil zadovoljstvo nad uspešno izpeljanimi dosedanjimi projekti in snovanjem novih v prihodnje. Tudi Viki Grošelj je bil, kot je dejal, zelo vesel vabila za gostovanje v dvorani, v kateri je že govoril o himalajskih podvigih, te pa je tudi tokrat predstavil z zelo zanimivo pripovedjo in izjemnimi posnetki. Ozrl se je tudi na zgodovino vzponov na najvišje gore sveta nasploh in začetke slovenskih odprav ter na srečanja z domačini in njihovo prijaznost, ki jih je vse prevzela – z njimi še vedno tako ali drugače ohranjajo stike tudi s humanitarnimi projekti. Med drugim je še izpostavil vodjo odprave Aleša Kunaverja, ki je bil *spiritus movens*, na določen način pa to velja tudi za tokratno razstavo, prvič predstavljeno 17. oktobra lani v sklopu muzejskega večera SPM z naslovom V znamenju Makaluja in Kunaverjeve zapuščine. Slovenski alpinisti so v okviru jugoslovanske odprave leta 1975 osvojili peto najvišjo goro na svetu, vrh Makalu, visok 8481 metrov. Najmlajši član odprave je bil Viki Grošelj, knjiga, predstavljena v KPD Bazovica, pa oživlja čas, ko so slovenski alpinisti preplezali novo prvenstveno smer, eno prvih v velikih stenah osemtisočakov, se uvrstili med najuspešnejše na svetu ter v svojih vrstah spodbudili številne nadaljnje vrhunske dosežke v Himalaji in drugih gorstvih. Svojo pripoved je kot običajno obogatil s čudovitimi posnetki, njegove fotografije pa so bile na ogled še v okviru zelo zanimive razstave, ki je prav tako v naslednjih dneh vzbudila veliko zanimanja in številne oglede z eno samo oceno: izjemno! Knjiga Makalu, 8481 m – prvi slovenski osemtisočak in čas po njem je tudi pomembno obogatila knjižne police KPD Bazovica. Marjana Mirković

7. februar, Slovenski dom KPD Bazovica

Kulturni praznik

KPD Bazovica je tudi letošnji februar obeležil kulturni praznik, Prešernov dan, znova v luči pesniškega velikana Franceta Prešerna.

Izbran in prešerno obarvan program je napovedal in ga povezoval Vitomir Vitaz ter se pri tem ozrl na pomen kulture pri Slovencih in nasploh ter med drugim poudaril, da ta presega zgolj umetniško izražanje, ni le pesem, lepa beseda ali ples, film ali gledališče, temveč bi morala biti tudi način življenja in se predvsem odražati v odnosu do ljudi in okolja. Z željo, naj ozaveščanje o tem morda spodbudi tudi kakšen Prešernov verz s prireditve, je na oder najprej povabil MePZ, ki se je pod vodstvom Suzane Matušan Avgustini pesniku poklonil s podoknico Luna sije in pesmijo Strunam. Program so zatem obogatili najmlajši, učenci dopolnilnega pouka slovenskega jezika in kulture po modelu C iz matuljske osnovne šole Dr. Andrija Mohorovičić – Ambra Brdovščak, Bartol Gluščić, Leon Prosen, Len Stegić, Ella Sušanj in Mitja Turkušić –, ki jih je za nastop z Zdravljico pripravila prizadevna učiteljica

Skupina Reci, foto: Marjana Mirković

Romana Turkušić Škrab. Sledil je nastop folklorne skupine, ki se je pod vodstvom Nataše Grlica veselo zavrtela v spletu gorenjskih plesov in takšni noši. Najmlajša, literarno-recitatorska skupina Reci, ki jo vodi Vida Srdoč, pa je interpretirala Prešernovo Turjaško Rozamundo – poleg nje so nastopili še Karin Baloh Martić, Ivan Harej - Harry, Zdenka Kallan Verbanac, Marija Linić Bujan in Vitomir Vitaz.

V drugem delu programa so tudi letos, že tradicionalno, gostovali kulturniki z Bistriškega, tokrat skupina ljudskih godcev Kerglci izpod Ahca iz vasi Jasen, že znanih obiskovalcem društva. Z živahnim petjem in igranjem na domiselnih instrumentih, tudi domače izdelave, so lepo sklenili program in zadovoljnemu občinstvu, ki se jim je kar nekajkrat pridružilo pri petju, za konec na prošnjo "vsaj še eno" podarili kar tri, veseli razpoloženje pa se je nadaljevalo tudi na poznejšem druženju.

Posnetek s prireditve je v celoti na ogled na YouTube kanalu KPD Bazovica. Marjana Mirković

9. februar, Hrvaški kulturni dom (HKD)

Čarobno srce, baletna suita

Mesec kulture je obogatilo tudi sodelovanje šol iz Kranja in Reke ter v HKD tokrat prineslo zelo lep program baletnega plesa in številne obiskovalce.

Gostujoča Glasbena šola (GŠ) Kranj se je predstavila z baletno suito Čarobno srce v izvedbi plesnega oddelka, prvi del programa pa je izpolnil nastop mlajše in večje skupine ter solistke iz oddelka za klasični balet in sodobni ples reške OŠ Vežica.

Gostujoča predstava, baletna suita sedmih legend (Makalonca, Vilenica, Peter Klepec, Čarovnice, Perkmandlc, Zlata ptica in Kralj Matjaž), skuša z glasbo in gibom čim nazorneje posredovati zgodbe, čustva in situacije posameznih nosilnih likov, je med drugim zapisano v spremljajočem, lepo oblikovanem in informativnem gledališkem listu z vsebinskim orisom

Mladi baletniki navdušili dvorano, foto: Marjana Mirković

vseh legend. Tako kot liki vseh zgodb tudi nastopajoči z veseljem premagujejo najrazličnejše ovire s srčnostjo in modrostjo, vrlinama, ki sta večna želja ljudi vseh narodov, in moč tudi resničnih, ne le mitoloških junakov, je brez njiju pogubna. Predstava je plod skladatelja Slavka Avsenika ml., ustvarjena v sodelovanju z idejnim vodjem projekta Tomažem Kukovičem ter Simfoničnim orkestrom (tokrat s spremljajočim posnetkom) in baletnim oddelkom GŠ Kranj. O poslanstvu GŠ Kranj in sodelovanju z reško šolo je v svojem nagovoru spregovorila ravnateljica Petra Mohorčič.

Da bi v glasbi in s plesom ter zvočno v slovenščini ponazorjene legende približali tokratnim obiskovalcem, jih je vsebinsko na kratko v hrvaškem jeziku predstavila nekdanja učenka razreda za klasični balet in sodobni ples na OŠ Vežica Cinta Segulin Štambuk, sicer večletna aktivna članica KPD Bazovica, nagrajevana in nasploh vsestransko zelo uspešna, trenutno dijakinja 1. letnika reške Prve hrvaške gimnazije na Sušaku.

Zadovoljno in navdušeno občinstvo v polni dvorani je vse nastopajoče nagradilo s toplim in dolgim aplavzom, dogodek pa je med drugim prinesel tudi nove dogovore z vodstvom KPD Bazovica za prihodnje. **Marjana Mirković**

IZ PLANINSKE SKUPINE

22. november, Borisov pohod po Čičariji

Pravi zimski dan. Temna nevihtna burja nad Kvarnerjem z orkanskimi sunki vetra – vremenska napoved samo za pogumne. V našem primeru Borisove junake bazoviške PS. Bilo nas je sedemindvajset pogumnih planink in planincev, udeležencev še enega izmed Borisovih pohodov po Učki, ki postajajo že tradicionalni.

Zbrali smo se okrog pol desetih dopoldan v Veprincu, ob iskrenem nasmehu in polni dobre volje, ki olajša in premaga vse ovire. Pol ure pozneje smo se odpravili proti lovski koči Brdo, vzpon je trajal dobro uro s krajšimi postanki. Pot ni bila zahtevna, prešli smo približno 300 metrov nadmorske višinske razlike. Hoja pa je morala biti previdna zaradi velike količine mokrega listja ter tu in tam snega, kar je pričalo o tem, da je čas resnično studen oziroma res mesec *studeni* v pravem pomenu besede.

Pogled je bežal na sivo, z nevihto razburkano morje, valove, veter v daljavi in gole veje drevja, ki so se pod vetrom šibile na vse strani ... Korak za korakom smo prispeli do lovske koče, kjer nas je pričakala še ena dobrodošlica, gostiteljica Marija, ki nas je skupaj z nekaterimi našimi člani pogostila s toplim in dobrim čajem, okusno sladico in sadjem, pa tudi s kakšnim frakeljcem domačega. Za vsakega nekaj. Po krajšem postanku smo se vrnili na zbirališče, kjer smo pustili avtomobile.

Etapo tega pohoda smo sklenili na toplem ter z okusnim kosilom in velikim zadovoljstvom, hvaležni Borisu za njegov vnovični velik trud pri organizaciji in za prilagoditev poti glede na takratno vreme, da je vse potekalo v prijetnem in dobrem razpoloženju ter okoliščinah. Hvaležni smo tudi dragi Mariji in vsem soudeležencem ter v veselem pričakovanju nove pustolovščine ob letu osorej. **Sandra Grus, prevod in priredba Marjana Mirković, Posnetek: Milan Grlica**

Po Čičariji, foto: Milan Grlica

8. december, Nočni pohod mladih iz bistriškega PD Snežnik nad Drago

PD Snežnik iz Ilirske Bistrice, katerega dolgoletni član je tudi PS KPD Bazovica, je tudi decembra lani v času okrog Miklavža že tradicionalno organiziral nočni pohod v okviru akcije Mlad bistr'ški planinc. Tudi tokrat je dogodek naletel na izjemen odziv. Kot sta nam sporočila eden izmed planinskih vodnikov izleta Andrej Grlica in podpredsednica bistriškega PD Snežnik Nataša Zidar, otroci ponavadi na izlete hodijo sami, a na nočne pohode vedno povabijo vse generacije – tudi brate in sestre ter starše, dedke in babice. Hoja v soju luč ima namreč poseben čar, tokrat pa je čarobnost dodala tudi polna luna, ki je pohodnikom še dodatno osvetljevala pot.

Kot običajno so pot začeli pred OŠ Antona Žnideršiča v Ilirski Bistrici, se prek vasi Jasen najprej vzpeli na Črne njive in od tam nadaljevali še na Drago – nizek, a razgleden vrh nad Ilirsko Bistrico. Tam so si privoščili krajši počitek, se obvezno slikali in se počasi vrnili do Črnih njiv, kjer so jih pričakali topel čaj in sladki piškoti. Sporočilo je navdušilo tudi člane KPD Bazovica, nam je sporočil Milan Grlica, prav tako snovanje novih podobnih predlogov za udeležence njihove skupine.

Povzeto po zapisu Nataše Zidar Foto: Andrej Grlica

Pravljično v soju luč, foto. Andrej Grlica

19. december, Nočni izlet na Kamenjak

Ekipa na Kamenjaku, foto: Renata Jerkov

Prvi nočni izlet je PS izvedla leta 2001 na Kamenjak. Takrat je sodelovalo pet članov. Vreme je bilo zelo vetrovno in mrzlo, a razgledi na Kvarner enkratni. Po štirih letih je končno spet uspela organizacija nočnega izleta. Znova je bil izbran Kamenjak, saj je zaradi pristopa po vojaški mulatjeri in lepih razgledov zelo privlačen cilj. Tokrat se je odzvalo šest članov. Žal, je bilo vreme megleno, vlažno, z nekaj rosenja, tako da od razgledov ni bilo nič. Ni pa bilo mrzlo in vetrovno. Kot pravi star pregovor, nikoli ne moreš imeti vsega. Vzpon je bil uspešen, večina udeležencev pa je tudi članov fotografske skupine, v času pohoda tudi sodelujočih na fotografskem natečaju, tako da so na vrhu obenem lahko izvedli tudi zanimivo vajo fotografiranja v nočnih urah.

Zaključek udeležencev: bilo je lepo, treba bo ponoviti, in to celo tudi na drugih hribih in stezah. Tako da je nočni izlet znova uvrščen tudi v načrt za leto 2026.

Darko Mohar, Posnetki: iz arhiva Marina Dubrovića in Renata Jerkova

1. januar, *Mlado leto na Vojake*, tradicionalni novoletni začetek

Tudi letos je PS KPD Bazovica na novo leto sodelovala na tradicionalnemu pohodu, imenovanem *Mlado leto na Vojake*, ki ga prirerajo planinci okoliških društev, PD Opatija, PD Knezgrad in PD Lisina. Pred kočo na Poklonu se je zbralo okrog sto pohodnikov, letos nekoliko manj kot prejšnja leta. Tradicionalno jih je pozdravil opatijski župan Fernando Kirigin, sledil je vzpon proti vrhu. Pot je bila povsem zaledenela, saj je decembra Učko pobelil sneg. Vrh je bil v megli, tako da običajnih razgledov na Kvarner oziroma proti Istri in Alpam ni bilo. Vse to ni zmotilo veselega vzdušja na vrhu. Čestitke, skodelica čaja ali kozarček penine in spet se obeta eno lepo planinsko leto. **Darko Mohar Posnetki: Milivoj Filipović, Darko Mohar**

Na Poklonu, zbrani pred pohodom, foto: Milivoj Filipović

4. januar, Neznana Istra

Tudi letos so naši člani, Mira Gržić ter Silvina in Ago Babahmetović, pripravili izlet v neznane kotičke Istre. Poimenovali so ga Za zidom, ker Učka po eni strani kot zid ločuje Kvarner in Liburnijo od notranje Istre, po drugi strani pa kraje tudi povezuje.

Izlet se je začel takoj za tunelom, pri jezu Letaj na Boljunskem polju. Jez zapira najožji del kanjona reke Boljunčice in ustvarja umetno akumulacijsko jezero. Visok je petintrideset in širok devetdeset metrov. Za jezom Boljunčica teče na Čepičko polje in se dalje skozi več kot štiri kilometre dolg tunel v Plominskem zalivu izteka v Jadransko morje. Zahvaljujoč ustanovi Hrvaške vode je PS dobila dovoljenje za sprehod in fotografiranje z jezu.

Pot se je nadaljevala v Šušnjevico, podučkarsko vasico, v kateri peščica vaščanov govori istroromunščino, ki je zelo ogroženo narečje romunskega jezika in ima komaj le še kakšnih petdeset govorcev, vseh starejše generacije. Da bi ga ohranili, enako tudi domače šege in navade, so v vasici odprli manjši ekomuzej Vlaški puti. O vlaškem prebivalstvu v teh krajih, njihovem jeziku in zgodovini je v muzeju na zelo topel način in zanimivo spregovorila Viviana Brkarić, ena od avtoric postavitve muzeja. Čeprav bi jo lahko poslušali ves dan, je naš program zahteval nadaljevanje poti: mimo baročnega dvorca Belaj, danes večjega vinogradniškega posestva, do ostankov srednjeveške utrdbe Possert, v Istri prve v celoti arheološko raziskane in sanirane, a malo znane, tako da je bil obisk pravo doživetje. Za konec je sledil še ogled komaj nekaj kilometrov oddaljenih ruševin kastela Paz nad istoimenskim naseljem v občini Cerovlje ob stari cesti. Ta je včasih čez sedlo Poklon povezovala Pazin oziroma notranjost Istre z Liburnijo ter Reko in okolico. Še ena znamenitost, arheološko obdelana in delno ohranjena za raziskovanje v prihodnje.

Po toliko zgodovine je bilo treba izlet zaključiti v lahkotnejšem ritmu, v eni izmed *konob* v Istri. Vsekakor gre velika zahvala že omenjenim organizatorjem za še eno prelepo potepanje po notranjosti Istre, v kateri se vsakič odkrije kakšen prelep kotiček. **Darko Mohar Posnetki: Darko Mohar**

Pri jezu Letaj, foto: Darko Mohar

1. december, Slovenski dom KPD Bazovica

Bralna značka Slovenije: Berite otrokom!

Bralna značka Slovenije (BZS, www.bralnaznacka.si) je kot gibanje nastalo pred petinšestdesetimi leti z željo in v prizadevanju spodbujati prostovoljno branje in širiti bralno kulturo, je ob predstavitvi tega društva na obisku pri DPS v KPD Bazovica povedala podpredsednica Tilka Jamnik, ki tudi po upokojitvi vneto prenaša spoznanja in dosežke BZS v mednarodnem prostoru. Kot je med drugim dejala, gre za uspešen projekt, namenjen vsem generacijam – to je potrdilo tudi tokratno srečanje, ki poglablja vezi in utrjuje osebne odnose. *Bralna pismenost je danes, ob obilici najrazličnejših možnosti in tehnoloških novosti, še posebej pomembna, zlasti za sposobnost kritičnega vrednotenja množice besedil, ki so na voljo na spletu*. Opozorila je na premajhno skrb za jezik nasploh, od pomanjkanja lektorjev do približevanja pogovornemu jeziku in vsepovsod prevladujoče angleščine, udeležencem pa še svetovala: "Berite otrokom!"

Zanimiv in poučen obisk je (pre)hitro minil, gostja je nadaljevala pot v Zadar, k SKD Lipa, pred tem pa društvu poleg več številk legendarnega Cicibana podarila še izvrstno knjigo, izjemno primerno za medgeneracijsko branje in smeh, Mali črv Oto in druga golazen, s kritično in duhovito vsebino. Avtor pesmi in ilustracij je izjemen ustvarjalec, Lovro Matič/Tomaž Lavrič, ki ga med drugim poznamo kot odličnega in plodovitega karikaturista in striparja, pa tudi kot ustvarjalca znamenite Diareje in političnih pesnitev v tedniku Mladina. Svojevrstna spodbuda za branje je tudi opozorilo na hrbtni strani knjige, da so pesmi *strašno hecne, malce neokusne, pa zato bogato poprane.*

Posebna zahvala za izbor gostje velja učiteljici Vidi Srdoč, ki slovenščino že desetletja uspešno poučuje v različnih oblikah, zadnja leta predvsem kot DPS v reškem društvu, in svoje dolgoletne izkušnje še vedno bogati in jih tako ali drugače prenaša mlajšim rodovom. Dodati velja, da so v projekt BZS uspešno vključeni in tudi že nagrajeni učenci pouka SJK na OŠ Klana, kjer poučuje učiteljica Barbara Turk. Marjana Mirković

Zanimiva učna ura, foto: Marjana Mirković

Pouk slovenskega jezika in kulture (SJK) po modelu C na Reki in v Klani

Učiteljica Barbara Turk prizadevno in v različnih oblikah nadgrajuje poučevanje osnovnošolcev v Klani in na Reki ter v tem okviru sodeluje tudi s knjižnico Makse Samsa v Ilirski Bistrici in slovenskimi ustvarjalci. Za Sopotja je strnila dogodke v predpraznični čas in na začetku tega leta:

15. december, OŠ Klana: pri pouku SJK smo se imeli "pravljično" ter v družbi knjižničark Ane Kalister Leskovar in Vlaste Kirn iz ilirskobistriške knjižnice pričarali božično vzdušje. Gostji sta nas s pravljico Božič v gozdu popeljali v čarobni živalski svet, izdelovali pa smo tudi božične smrečice in okrasili učilnico.

18. december, OŠ Pećine, Reka: učenci nižjih razredov pouka SJK so po vnetih pripravah suvereno nastopili na šolski božični prireditvi z recitacijo venčka slovenskih božičnih pesmic za otroke (Dedek Mraz, Škratki in Zima, zima bela).

13. januarja sta v okviru pouka SJK šolsko knjižnico obiskali avtorica in ilustratorka slikanice Čukec Nukec, Helena Janežič in Polona Kosec. Predstavili sta dvojezično slikanico v slovenščini in hrvaščini in učenci so tako lahko spoznali vsebino zgodbe ter tudi nastanek in delo Narodne in univerzitetne knjižnice (NUK) v Ljubljani (Helena Janežič tam sicer skrbi za Zbirko knjižničnega gradiva Slovencev v zamejstvu in po svetu, op. ur.). Bilo je zanimivo in poučno.

5. februarja pa nam je "pravljično" vzdušje na tej šoli pričarala knjižničarka ilirskobistriške knjižnice Ana Kalister Leskovar in skupaj smo obeležili 150. obletnico rojstva pesnika in pisatelja Dragotina Ketteja. S slikanico Šivilja in škarjice nas je popeljala v čarobni pravljični svet. Na koncu smo postali tudi modni oblikovalci, saj smo ustvarili svojo modno obleko.

Helena Janežič na OŠ Pećine, foto: Barbara Turk

Helena Janežič na OŠ Pećine, foto: Barbara Turk

Dimitrij Bonano (1940–2026)

Dimitrij Bonano, foto: www.ilirska-bistrca.si

Dimitrij Bonano je zelo zaznamoval, obogatil družbeno, zlasti kulturno življenje v Ilirski Bistrici, a tudi dejavnost KPD Bazovica, predvsem v okviru dolgoletnega in uspešnega povezovanja s kulturniki na Bistriškem. Kot so med drugim zapisali na spletni strani www.ilirska.bistrica.si, je leta 1985 prevzel vodenje Samoupravne interesne skupnosti (SIS) za kulturo ter SIS za raziskovanje in razvoj, obenem pa je bil tudi tajnik Zveze kulturnih organizacij (ZKO) in pozneje Zveze kulturnih društev (ZKD). Po ukinitvi SIS leta 1991 je ostal tajnik ZKO, ki jo je nadomestil Sklad za ljubiteljske kulturne dejavnosti (SLKD), pozneje JSKD (Javni sklad za kulturne dejavnosti), in to enoto sklada vodil do upokojitve leta 2003.

V času vodenja ZKD je vpeljal veliko novih projektov, prireditev in dogodkov. Nekatere aktivnosti so žive še danes, v številne izmed njih pa je vključil tudi bližnje obmejne občine na Hrvaškem in KPD Bazovica, od kulturnih vsebin, pevskih revij in gostujočih nastopov do sodelovanja s kulturnimi ustanovami in gledaliških abonmajev v Trstu, Novi Gorici, Ljubljani in Mariboru, ter tako širil obzorja tudi rojakom na Reki, ki so ga spoznali tudi na glasbenih nastopih v dvorani KPD Bazovica. Predvsem nam je vsem, ki smo ga poznali, ostal v izjemno lepem in nepozabno toplem spominu tudi po svojem posluhu za pomoč, nemalokrat tudi za rojake na Reki.

Od Dimitrija Bonana se je na pokopališču v Ilirski Bistrici 21. januarja letos poslovila tudi skupina KPD Bazovica.

Povzeto po zapisu Dragice Jaksetič in spominu dolgoletne sodelavke Dimitrija Bonana Ivanke Bratovič

Vasja Simonič (Reka, 1951–Lovran, 2026)

Vasja Simonič, foto: Marjana Mirković

V 75. letu starosti se je poslovil eden izmed osrednjih članov slovenske skupnosti na Hrvaškem, Vasja Simonič.

Z odhodom tega zanesenjaškega rojaka, ki je naši skupnosti zapustil pomembno dediščino, je nastala velika vrzel: kot prvi in edini doslej je leta 2004 za manjšinske volitve v Lovranu sam povezal zadostno število narodnostno opredeljenih Slovenk in Slovencev ter tako poskrbel za izvolitev Sveta slovenske narodne manjšine Občine Lovran, leto zatem tam ustanovil še Kulturno prosvetno društvo (KPD) Snežnik, ga prizadevno vodil vsa leta in na svečanosti ob jubileju novembra lani uspešno delovanje predstavil tudi s svojo monografijo (Naših prvih 20 let delovanja), ki jo je napisal za to priložnost, sicer pa je dogajanja v društvu redno spremljal in pripravljal tudi za vsakoletno Liburnijsko prilogo. Med drugim je zaslužen tudi za široko razvejano delovanje KPD Snežnik nasploh, od začetka sodelujočega s KPD Bazovica na Reki, v okviru Istrske koordinacije pa povezanega predvsem s tamkajšnjimi slovenskimi društvi iz Pulja, Umaga, Poreča, Labina in Buzeta, ter dejavnega tudi v okviru Zveze slovenskih društev na Hrvaškem in soorganizatorja letnih srečanj (2010, 2018).

V vseh mandatih, od leta 2004 dalje, je sodeloval v Svetu slovenske narodne manjšine Primorsko-goranske županije (2004–2007, 2007–2022, 2011–2015, 2015–2019, 2019–2023, 2023–2027) in bil zadnjih deset let tudi njegov predsednik, a tretjega mandata mu na tej dolžnosti žal ni bilo usojeno dokončati. S svojimi izkušnjami s področja manjšinske samouprave je h kandidiranju na manjšinskih volitvah in delovanju svetov uspešno spodbudil tudi rojake v Matuljih (2015) in Čabru (2019).

Velja še dodati zanimivost iz omenjene monografije, v kateri je Vasja Simonič med drugim navedel podatek, ki priča, da je s svojim dolgoletnim delom za ohranitev in krepitev slovenske skupnosti na določen način nadaljeval tudi družinsko tradicijo: njegov oče Valentin Zdravko Simonič, doma iz Vipavskega Križa, ki je bil kot uslužbenec avstroogrske cesarske pošte premeščen iz Trsta v Opatijo v času pred prvo svetovno vojno, je bil namreč eden izmed ustanoviteljev prvega slovenskega društva na Kvarnerju leta 1911 (Slovensko izobraževalno in podporno društvo Volosko - Opatija).

V lepem in spoštljivem spominu nam Vasja Simonič ostaja tudi zato, ker se je pogosto znal jasno, brez dlake na jeziku in kritično ozreti na aktualna dogajanja ter opozoriti pristojne v Sloveniji in na Hrvaškem glede položaja slovenske skupnosti ter možnosti za njegovo izboljšanje.

Od Vasje Simoniča smo se poleg družine, sorodnikov, prijateljev in znancev 31. januarja 2026 na lovranskem pokopališču skupaj z vodstvom ZSDH poslovili tudi člani in rojaki KPD Bazovica ter več drugih slovenskih društev iz Istre in drugih delov Hrvaške.

Marjana Mirković

27. januar, Preddverje HKD na Sušaku

Koncentracijska taborišča fašistične Italije v Hrvaškem primorju 1941–1943

Odmevna razstava pretresljive vsebine, foto: Marjana Mirković

Razstava s pretresljivimi posnetki in besedilom, ki dokumentirano opozarja na strahote fašizma, je nastala na podlagi dela dolgoletnega kustosa in ravnatelja Mestnega muzeja na Reki (MMR) Mladena Grgurića leta 2005, ki je izdal tudi istoimensko knjigo. Tokratno postavitev sta pripravili kustosinja Sabrina Žigo in dizajnerka Vesna Rožman, tudi oblikovalka ob tej priložnosti izdane dvojezične publikacije, v hrvaščini in italijanščini, z njuno priredbo in povzetkom izvirnega besedila, postavljenega v zgodovinski kontekst. Publikacija bi – glede na porazne rezultate raziskav o poznavanju zgodovinskih dejstev med mladimi na Hrvaškem – nujno morala postati del učnega gradiva v osnovnih in srednjih šolah. Pomen izobraževanja pri preprečevanju relativizacije zločinov so med drugim poudarili tudi govorci na odprtju, med njimi je reški nadškof Mate Uzinić spomnil na aktualnost papeževih sporočil tudi za hrvaško družbo, *katere imunski sistem je oslabljen, kar dokazujejo pojavi, ki smo jim priča, od grafitov do pozdravov in pesmi, maskiranih obrazov v črnih oblačilih ter odkritih groženj in konfliktov*.

Odlično obiskano razstavo, odprto ob dnevu spomina na žrtve holokavsta, je postavil Mestni muzej Reke v sodelovanju s HKD in Židovsko občino Reka, v spomin in opozorilo tudi za današnji čas, poln vojnih strahot. Gradivo na dvajsetih panojih v hrvaškem, italijanskem in angleškem jeziku ter z arhivskimi fotografijami in osebnimi pričevanji govori o štirih taboriščih na območju hrvaškega primorja, v Lovranu, Bakru, Kraljevici in Kamporju na Rabu. V obdobju od 5. decembra 1941 do 8. septembra 1943 je bilo tam zaprtih okrog triindvajset tisoč internirancev, Slovencev, Hrvatov, Srbov in Judov, med njimi tudi več kot tri tisoč otrok, več tisoč je bilo smrtnih žrtev, večina od teh na Rabu. **Marjana Mirković**

5. februar, Mestna knjižnica (MK), Reka

Predstavitev romana Božidarja Brezinščaka Bagole

S knjižne predstavitve, arhiv dr. Klemna Laha

Na literarnem večeru ob predstavitvi romana *Traganje za samim sobom* priznanega hrvaškega književnika, prevajalca, publicista in pisatelja Božidarja Brezinščaka Bagole so sodelovali še urednica založbe Fraktura Sanja Jovičić, profesor na reški filozofski fakulteti dr. Klemen Lah in predsednik reške podružnice Društva hrvaških književnikov Davor Grgurić.

Predstavitev romana je ponudila celovit vpogled v delo, ki po več kot štirih desetletjih ostaja aktualno zaradi svoje intimne izpovedi in zgodovinske širine. Delo spremlja mladega semeniščnika in pesnika, razpetega med poklicnim klicem duhovništva in življenjskimi nagibi, ter je ob izdaji (1980) sprožilo mnogo odzivov zaradi svoje drznosti in tematike, ki je v času SFRJ predstavljala svojevrstno literarno provokacijo.

Na predstavitvi je bila posebna pozornost namenjena tudi družbenemu in zgodovinskemu ozadju romana, za slovenske poslušalce pa je bil zelo zanimiv del o srečanju s pomembnimi slovenskimi ustvarjalci tedanjega časa, kot so Edvard Kocbek, Janez Gradišnik, Anton Trstenjak in Franc Rode. V poznejšem pogovoru je avtor spregovoril tudi o svojem bogatem prevajalskem opusu: iz slovenske književnosti je v preteklih desetletjih prevedel več pomembnih del.

Povzeto po zapisu dr. Klemna Laha

6. februar, Vlada RH, Zagreb

Svet za narodne manjšine RH

Svet za narodne manjšine RH, ključno telo manjšinske politike na Hrvaškem, je na 113. seji sprejel sklep o dodelitvi proračunskih sredstev za letošnje delovanje organizacijam, društvom in ustanovam na tem področju. Gre za znesek 12.486.362,00 EUR, za desetino večji kot lani, namenjen večinoma za programe kulturne avtonomije s področja informiranja in založništva, ljubiteljske kulture ter za prireditve in programe, ki izhajajo iz dvostranskih sporazumov in pogodb za skupno prijavljene organizacije in ustanove v imenu dvajsetih narodnih manjšin.

Sklep je objavljen v 14. številki uradnega lista RH Narodne novine (www.narodne-novine.nn.hr). Za slovenska društva je skupni prijavitelj ZSDH, ki dalje razporeja prejeta sredstva, tokrat skupno 261.350,00 EUR, namenjena delovanju krovne organizacije za letošnje srečanje vseh društev, predvidoma v Zadru (13.500,00 EUR), in osmim prijavljenim društvom, in sicer KPD Bazovica (80.500,00 EUR), SKD Ajda iz Umaga (15.500,00 EUR), SKD Istra iz Pulja (38.000,00 EUR), SKD Nagelj iz Varaždina (4.000,00 EUR), SKPD Snežnik iz Lovrana (7.600,00 EUR), KPD Slovenski dom iz Zagreba (56.700,00 EUR), SKD Lipa iz Zadra (6.300,00 EUR) in SKD Planika iz Splita (39.250,00 EUR). **Marjana Mirković**

S seje, foto: www.nacionalne-manjine.info

12. februar, Knjižnica Makse Samsa, Ilirska Bistrica

Kulturna klepetalnica: Na tej in na oni strani meje z dr. Karmen Delač Petković

Kulturna klepetalnica, skupina, ki deluje v okviru bistriške Univerze za tretje življenjsko obdobje (UTŽO) in je večkrat obiskala tudi KPD Bazovica, je imela v gosteh dr. Karmen Delač - Petkovič, višjo knjižničarko, pisateljico in novinarko, dobitnico mnogih nagrad ter predvsem raziskovalko bogate kulturne dediščine in zgodovinskega izročila Gorskega kotarja in obmejnih vezi, ki je v zvezi s tem pred leti sodelovala tudi pri več projektih, uresničenih s svetoma slovenske narodne manjšine na županijski in mestni ravni. Predstavila je del svoje plodovite dejavnosti, med drugim življenjepis književnika Ivana Brajdića, tudi slikarja, prevajalca iz slovenščine in za to nagrajenega z visokim priznanjem, Župančičevo listino, spregovorila o vasici Kuti in tamkajšnji najmanjši hrvaški knjižnici in čitalnici, ki je bila navdih za nagrajeno slikanico Srečna hišica ter se ozrla na svoja leposlovna dela in nove načrte, za katere pa bi potrebovali veliko več časa, je v sporočilu o obisku med drugim zapisala mentorica kulturne klepetalnice Nevenka L. Ujčič in dodala, da so ob koncu srečanja uživali v branju še neobjavljenih zgodb gostje, *tako empatične, duhovite, prijetne …, kakršne še niso imeli!* **Povzeto po zapisu Nevenke L. Ujčič**

Dr. Karmen Delač Petković polna znanja in humorja, arhiv UTŽO

Resnica terja napor, pa še v modi ni

Petega marca smo v Sloveniji prvič praznovali dan branja. Dan, ki je rojstni dan zdaj že, žal, pokojne Mance Košir, velike promotorke branja v Sloveniji. V Ilirski Bistrici se je na ta dan prvič sestal tudi krog domačink, velikih bralk z idejo, da bi ustanovile bralni klub.

Na televiziji sem pred časom opazila, da so na Hrvaškem (ministrstvo za kulturo) zagnali promocijsko akcijo branja *Čitalački izazov* "*15 po 15: cijela Hrvatska čita djeci*". Odlična ideja.

Saj veste, kaj je rekel stari Bertolt Brecht? Knjiga je orožje, vzemi jo v roke! Čas osnovnega šolanja je (zadnji) čas, da se otroka prisili brati. Če vsi "morajo" poseči po knjigi, se bodo vsaj nekateri nalezli bralnih izzivov, užitkov, navad in uvida, da je branje lahko tudi lepo, enkratno potovanje.

Dragica Jaksetič

Kdo pa še neguje in navaja k branju časopisov? Branje literature je po svoje eskapizem, pobeg, branje verodostojnih časnikov (novinarjev) pa bi moralo spadati k splošni kulturi državljana, volivca, še posebej v današnjem času laži. Toda a še kdo v šoli otrokom pove, kaj je časopis in zakaj je pomembno brati tudi te medije, bodisi na papirju bodisi elektronske? In kaj je pravo novinarstvo? A kdo to pove študentom pedagoške fakultete, ki bodo, ko bodo stopili v šolski razred, vsak po 40 let izobraževali našo mladino?

Preplavljeni smo z informacijami in zaradi teh nam ni treba kupovati časopisov. Z vsakim klikom jih lahko takoj pridobimo na desetine, stotine. Toda splača se dati dva ali tri evre za verodostojni časopis vsaj enkrat na teden, zato ker potrebujemo (in v časopisu dobimo) komentar, kolumno, da na tem mnenju, mnenju drugega, izmerimo in preverimo lastni odnos do sveta.

Pomembno je, da beremo razlagalna besedila s podatki in številkami, ki razkrivajo lažnivce in njihove lažnive konstrukte, ki jih širijo za svoje politične predvolilne manevre. Ena takšnih laži, lansiranih v slovenski medijski prostor, v katerem se je na škodo sedanje vlade pojavljala kake tri tedne, je bila, da so hrvaške neto plače prehitele slovenske neto plače. Namenoma napačno izračunana plača je postala resnica. Laž, ki jo ponavljaš in je nihče ne razkrinka, na koncu postane resnica. In ko so ustanove nato objavile resnične podatke statističnih uradov Slovenije, Hrvaške in Evropske unije, jih mediji niso hoteli objavljati. Bodo pljuvali v svojo (smrdljivo) skledo?

Kapital, njihove stranke in novinarji govorijo o ogromnem zaposlovanju v tem mandatu v državni upravi in javnem sektorju. Toda berem članek strokovnjaka, da je delež zaposlenih v javni upravi v Sloveniji četrti najnižji v Evropski uniji, da je celo padel, z izjemo šolstva in obrambe. Takšne so tudi laži o objavljenih dolgih čakalnih vrstah v slovenskem zdravstvu v nasprotju z dejanskimi čakalnimi vrstami, do katerih se je moral verodostojni novinar dokopati skozi goro podatkov. Več kot je lažnih poročil o dolgih čakalnih vrstah, več ljudi se bo usmerilo k zasebnikom, tistim, ki zdravstvo razumejo le kot posel.

Do resnice vodijo naporne poti, pa še moderna ni. Vladati nam hoče primitivizem, proti kateremu se je težko boriti. Samo tako, da se spustiš na njegovo raven, za kar pa marsikdo nima nobenega "apetita". Toda stranke, ki smo jim doslej očitali, da ne znajo komunicirati, nagovarjati ljudi, da ne znajo parirati demagogiji populistov, so se končno zbudile in zelo dobro aktivirale. Tudi na socialnih omrežjih, kjer so se lotile pravih tem, ki zanimajo ljudi, lotile so se razkrivati laži in lažnivce. Vsak od nas bi moral sodelovati v tem čiščenju Avgijevega hleva. Če ne drugače, s svojim klikom ali komentarjem podpore.

Dvaindvajsetega marca bomo slovenski volivci izbrali, kot pravi Milan Kučan, med politiko, ki gradi, in politiko, ki ruši. Jaz sem vseeno optimist, pa čeprav bi mi morali komentarji pod raznimi FB-objavami, vsaj malo politično obarvanimi, govoriti, da nam ne gre preveč dobro. Ko na občini objavimo daljše pojasnjevalno besedilo s preverljivimi podatki ali besedilo o gradnji šole in nove telovadnice, smo deležni nekaj všečkov in nekaj delitev. Ko objavimo, da smo v mestu dobili tri javna stranišča ali da je Google preusmeril promet iz mesta, pa pod objavami zasije na desetine leščerb modrosti in bakel učenosti. Kdo se bo ukvarjal s šolami, ko pa je s "sekreti" vse veliko preprosteje!

Nikar se ne izgovarjajte na to, da se ne ukvarjate s politiko. Ne ukvarjati se s politiko je zelo politična zadeva. Kupite dober časopis, lahko tudi spletno različico, in se lotite branja komentarjev, kolumn in intervjujev s pametnimi ljudmi. In če boste to počeli pred otrokovimi očmi, mu to vsekakor ne bo škodovalo.

Dragica Jaksetič
dragicajaksetic@gmail.com

Damijan Malnar: Mlade privabiti s športom!

Predsednik SKD Gorski kotar Damijan Malnar je tokratni gost rubrike Srečanja. V okviru ZSDH pa ima osrednjo vlogo kot oseba, pristojna za šport v okviru koordinacije ZAŠKO, ki na tem področju povezuje Slovenijo in krovne organizacije iz njej sosednjih držav. Pobuda za to koordinacijo je naletela na velik odmev, prvi koraki so spodbudni in veliko je načrtov, o nekaterih je tekla beseda tudi na nedavnem srečanju v času zimskih olimpijskih iger.

Pogovor, ki je potekal po telefonu, je bil usmerjen predvsem v pomen športa in mlade v SKD Gorski kotar, ki ga Damijan Malnar, po izobrazbi diplomirani strojni inženir, z večino staža v razvojnem oddelku slovenskega podjetja Kovinoplastika Lož in oče treh odraslih sinov, uspešno vodi že več kot desetletje. "V društvu sem od samega začetka, vodenje mi je članstvo zaupalo po mnogo prezgodnji smrti brata Slavka, ustanovitelja, ki je zagotovil odlične temelje za delovanje društva na vseh ravneh, in po najboljših močeh se mu trudim slediti. Leta imamo številne vezi s Slovenijo, med drugim je tako že marca pred nami prireditev Dobri sosedje v Prezidu in Trstju, v okviru projekta Interreg, s predstavitvijo kulturne dediščine, domačih obrti in kmečkih gospodarstev ter športnimi dejavnostmi, tudi z našimi mladimi. Teh je veliko tudi pri DPS, ki ga že leta zelo dobro vodi učiteljica Mirjana Žagar, s katero odlično sodelujemo. Žal pa nam je zamrlo delovanje pevskega zbora, a kdo ve, morda ga spet sestavimo čez leto ali dve."

Najpomembnejša pridobitev za društvo bo nedvomno Vzorčna turistično izobraževalna kmetija (VTIK) v Prezidu, ki je tik pred odprtjem in za katero čakajo uporabno dovoljenje. Tam bo tudi prostor za pisarno v okviru koordinacije ZAŠKO, ki je prav tako velikanska spodbuda za krepitev in delovanje društva, poudarja Damijan Malnar. "Sam nisem ravno športnik, a ko sem v ZSDH sprejel to vlogo, sem se potrudil, poiskal ekipo mladih in jih tako pridobil tudi za članstvo v društvu. Zelo me veseli, da vsi radi nastopijo v slovenskih barvah, pogovarjamo se tako ali drugače vsi *po domače*, na obeh straneh meje. Šport na najlepši način resnično povezuje in združuje mlade, ki obenem spoznavajo tudi slovensko kulturo, ter jih spodbuja k zdravemu načinu življenja. Živimo na podeželju, kjer ni toliko različnih možnosti za preživljanje prostega časa kot v mestnem okolju, zato je organizacija športnih dejavnosti toliko pomembnejša. Razvoj je tudi v Gorski kotar prinesel spremembe, kmetije so marsikje zamrle, ni več toliko dela, tudi ne v gozdu, kot včasih. Za mlade je pomembno, da razvijejo občutek pripadnosti, nekemu društvu, neki kulturi, a da bi jih spoznali, kako dihajo, je treba iti mednje, navezati osebne stike in jim prisluhniti. Meni je bilo lažje, ker se na vasi vsi poznamo, in na poziv USZS smo se prvič prijavili na nogometni turnir leta 2018 v okviru pobude Dobrodošli pri nas – Koroška 2018 v Vidri vasi pri Pliberku na Koroškem. To je bil za nas precejšen izziv, osvojeno drugo mesto pa močna spodbuda za naprej," je še dodal. In kje je našel mlade? "V pomoč sta bila krajevni župnik Marijan Žderič in učitelj verouka v čabranski OŠ Petar Zrinski Mario Stojak, tudi nogometni trener, ki je do danes ostal moja desna roka pri športnih dejavnostih. Sestavili smo moštvo in postali zgled za druge in opogumili naše mlade," je pojasnil Damijan Malnar. Pohvali se s sodelovanjem na različnih srečanjih, letos denimo na Madžarskem in Zamejskih zimskih športnih igrah na Kopah, vmes še na dogodku ZAŠKO v Cortini d'Ampezzo. Mlade vedno osebno spremlja, zanj pa je to tudi priložnost za krepitev stikov s slovenskimi organizacijami. Načrtov je tudi za letos kar nekaj. Kot pravi: "Vse to sicer zahteva precej truda in časa, a tudi prinese veliko novega duha, druženja, ki povezujejo in nas krepijo, zato sem izjemno hvaležen vsem pobudnikom za koordinacijo ZAŠKO, ki je poleg Agraslomak v kmetijstvu in dveh drugih, v gospodarstvu in kulturi, izrednega pomena za vse nas v sosednjih državah Slovenije! Moramo se povezovati in iti naprej, da nas čas ne povozi, posebej je to pomembno za mlade, da spoznavajo svet, si širijo obzorja in stremijo za svojimi cilji." Upravičeno je tudi ponosen na dosedanje dosežke: karate pod vodstvom Igorja Jadrića trenira dvanajst otrok, nogomet v Gerovu obiskuje devetnajst in v Lokvah osemnajst otrok, trenira jih Mario Stojak, pri odbojki je šestnajst otrok, vodita jih Linda Malnar in Danilo Berlot, medtem ko se na treninge nogometa, rokometa in atletike s Hrvaške v Ormož redno vozi dvaintrideset otrok.

In kako vidi prihodnost društev? "V skupnem prizadevanju in z več entuziazma pri ohranjanju slovenščine v družinskem okolju in ob srečanjih z rojaki. Sam spoštujem pisano besedo, večkrat sem tudi zmagal na narečnih literarnih natečajih – knjige so odlično gradivo za spoznavanje naše skupnosti in ohranjanje jezika. Zavedati pa se moramo, da če pripadnosti slovenstvu ne prenesemo naprej, nam knjige ostajajo samo kot zgodovinsko pričevanje, da smo tukaj živeli Slovenci," je za konec podaril Damijan Malnar.

Marjana Mirković

Damijan Malnar, foto: Marjana Mirković

Foto: Boris Veranić

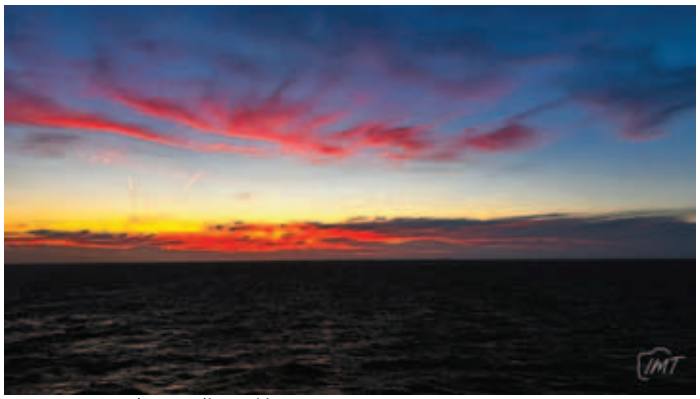

Foto: Ivan Marko Tomljenović

Foto: Renata Jerkov

Foto: Marino Dubrović

Foto: Ivana Ilić

Foto: Darko Mohar